

Bijdragen aan de monitoring Waddenzee

Wadvaarders dragen bij aan het verkrijgen van inzicht

Inleiding

Varen op de Waddenzee is een unieke belevenis. Het Waddengebied is een uniek natuur gebied, een getijdegebied dat ook op wereldschaal van grote betekenis is. Het is daarom een Werelderfgoed. Beleving is cruciaal voor het behoud van draagvlak voor de bescherming ervan, maar kan ook een keerzijde hebben met impact op de natuur. Het blijft een subtiele balans. Inzicht krijgen in die impact is belangrijk.

De Vereniging Wadvaarders is bij voortduring in gesprek met beleidsmakers en beheerders, om invulling te geven aan 'vrij en verantwoord' varen op de Waddenzee. We hebben bewust aangeboden actief bij te dragen aan de verzameling van gegevens (data) om een goed beeld te krijgen van de interactie tussen vrij en verantwoord varen en de natuurwaarden van de Waddenzee. Kernvragen zijn 'waar vaart men', 'waar wordt drooggevallen en/of geankerd', 'hoe druk is het daar' en 'wordt er niet-gewenst gedrag gezien'.

Bouwsteen Basismonitoring

Basismonitoring Wadden

De **Basismonitoring Wadden** houdt de ontwikkelingen in het waddengebied in de gaten, meer informatie is te vinden op <https://www.basismonitoringwadden.nl/>. Achterliggend idee is dat er effectiever en efficiënter kan worden gemonitord in het waddengebied als de partners in de basismonitoring verzamelde gegevens en kennis met elkaar delen.

Waar het omvang en impact van recreatie op de buitendijkse gebieden van de Waddenzee betreft, zit er een belangrijke witte vlek. Het betreft reeds lang bestaande vormen van recreatie (wadlopen, vaarrecreatie, laagvliegen met sportvliegtuigjes, etc.) en nieuwe vormen van recreatie (bijv. plastic jutton, drone-vliegen) met mogelijke effecten op relevante natuurwaarden van de Waddenzee. Recreatie en toerisme maken het mogelijk de Waddenzee in al haar verschijningsvormen te beleven. De aanwezigheid en activiteiten van mensen in het gebied hebben een positieve kant waar ze bijdragen aan waardering voor het Waddengebied. De negatieve impact van verstoring door mensen op beschermde natuurwaarden kan groot zijn. Het monitoren van recreatie en haar ecologische gevolgen is daarom van belang. In het Waddengebied is duurzame recreatie en toerisme het streven: "genieten maar met respect voor de Waddennatuur". Om het evenwicht tussen natuurwaarden en recreatie te behouden of indien nodig bij te sturen is monitoring nodig. Door monitoring kunnen groot- en kleinschalige patronen in tijd en ruimte inzichtelijk gemaakt worden en kunnen (vaar-)recreatieregels aangescherpt worden of juist versoepeld worden. Dit draagt bij aan een duurzaam samenspel van mens en natuur in de Waddenzee.

Pilot 2024

Rijkswaterstaat, coördinator van de Basismonitoring Wadden, en de Vereniging Wadvaarders zijn tot een pilot gekomen. Een pilot van een simpele monitoring om meer inzicht te krijgen in waar en wanneer droogvallende en ankerende 'wadvaarders' zich bevinden. Voor de Wadvaarders van belang om beargumenteerd aan te kunnen blijven geven dat 'vrij en verantwoord varen op de Waddenzee' prima samen gaat met de natuur van de Waddenzee, en dat sturen op gedrag een prima beheermaatregel is. Rijkswaterstaat, als natuurbeheerder van de Waddenzee, wil graag een begin van een inzicht in het gebruik van de Waddenzee door droogvallende en ankerende schepen die veelal niet met AIS zijn uitgerust. Door het droogvallen of ankeren te registreren met deze pilot wordt Rijkswaterstaat geholpen met een beter beheer van het Wad. Op basis van feiten en inzichten, en minder op basis van anekdotische informatie. Voor de pilot is door Rijkswaterstaat de **Droogval Survey** ontwikkeld op het ArcGIS platform.

Droogval Survey

Er is door Rijkswaterstaat een "app" ontwikkeld voor de pilot, voor de leden van de Wadvaarders en anderen die op de Waddenzee varen en mee willen doen aan de monitoring. De simpele invoer-applicatie is ontwikkeld op het ArcGis platform en maakt gebruik van de (Android en Mac) app Survey123. Binnen Survey123 is dan via de app 'Menselijk medegebruik Waddenzee' informatie over droogvallen, ankeren en aantal schepen in de buurt door te geven. Simpel én anoniem.

Waarneming.nl

Waarneming.nl bestaat inmiddels zo'n 15 jaar en heeft zich ontwikkeld als hét platform voor het verzamelen van individuele natuurwaarnemingen. Ook wadvaarders kunnen hun natuurwaarnemingen op dit platform kwijt. En via het platform kun je zien welke (bijzondere) waarnemingen in jouw omgeving zijn gedaan. Waarneming.nl wordt door 3 apps, iOBS (Mac), ObsMapp (Android) en ObsIdentify ondersteunt. Waarnemen én invoeren van dieren en planten in het Waddengebied vergroot ook de beleving. En via waarneming.nl zijn ook de waarnemingen van bruinvissen in te voeren waar Stichting Rugvin om vraagt.

Maritieme archeologie

De Stichting Maritieme Archeologie is geïnteresseerd in mogelijke locaties van scheepswrakken e.d. Mocht je iets zien wat daar op lijkt, een plank, een kielbalk of zo, meldt het per email bij de stichting; info@stichtingmaritiemearcheologie.nl

Terugkijken

Op 4 juni heeft de Vereniging Wadvaarders in samenwerking met Rijkswaterstaat en de Stichting Maritieme Archeologie een webinar gehouden over de Basismonitoring, de Droogval Survey, Waarneming.nl en meldingen van archeologische vondsten. Het webinar is terug te kijken:

- [Deel 1](#); inleiding over de Basismonitoring en gebruik van de Droogval Survey app.
- [Droogval Survey app](#); specifieke uitleg over de Survey123 app, hoe te installeren, hoe verbinding te maken met 'Menselijk medegebruik Waddenzee' en hoe gegevens in te voeren en te verzenden.
- [Deel 2](#); inleiding over Waarneming.nl, waarnemen en beleven op de Waddenzee en gebruik van de apps iOBS (Mac), ObsMapp (Android) en ObsIdentify. En een oproep voor meldingen maritieme archeologie.

Meer informatie

De informatie die in de Basismonitoring Wadden beschikbaar is vindt u [hier](#).

De handleiding installeren en gebruiken van de Droogval Survey vindt u [hier](#) (en in de bijlage).

Een analysedocument menselijke verstoring door recreatie op buitendijkse gebieden van de Waddenzee uit 2021, bouwsteen voor nieuw beleid, vindt u [hier](#).

Een (video)uitleg over ObsMapp (en iOBS) vindt u [hier](#).

Een korte uitleg van het gebruik van ObsMapp vindt u [hier](#), met dank aan KNNV Assen.

De presentaties van het webinar in pdf vindt u achter deze links:

- [Basismonitoring en Survey123](#)
- [Waarneming.nl en ObsMapp](#)
- [Stichting Maritieme Archeologie](#)

En tot slot wat achtergrond-informatie over bruinvissen in de Waddenzee:

- [Reportage RTV NOV bruinvisexpeditie](#)

Opstellers Robbert van der Eijk en Michiel Firet, met tekst inbreng Sander Holthuijsen RWS

Versie definitief, datum 13 juni 2024

HANDLEIDING INSTALLATIE EN GEBRUIK SURVEY123 VOOR PILOT INZICHT DROOGVALLEN EN ANKEREN WADVAARDERS

Sander Holthuijsen

Rijkswaterstaat

Juni 2024

Inhoud

1. Aanleiding.....	3
2. Installatie Survey123	4
3. Gebruik Survey123	7
4. Index	14

1. Aanleiding

De Basismonitoring Wadden houdt de ontwikkelingen in het waddengebied in de gaten, meer informatie is te vinden op <https://www.basismonitoringwadden.nl/>. Achterliggend idee is dat er effectiever en efficiënter kan worden gemonitord in het waddengebied als de partners in de basismonitoring verzamelde gegevens en kennis met elkaar delen.

Voor wat betreft de impact en omvang van recreatie op de buitendijkse gebieden van de Waddenzee, zit een belangrijke witte vlek. Het betreft reeds lang bestaande vormen van recreatie (wadlopen, vaarrecreatie, laagvliegen met sportvliegtuigjes, etc.) en nieuwe vormen van recreatie (bijv. plastic juttingen, drone-vliegen) met mogelijke effecten op relevante natuurwaarden van de Waddenzee.

Recreatie en toerisme maken het mogelijk de Waddenzee in al haar verschijningsvormen te beleven. Beleving is cruciaal voor het behoud van draagvlak voor de bescherming ervan. De aanwezigheid en activiteiten van mensen in het gebied hebben een positieve kant waar ze bijdragen aan waardering voor het Waddengebied.

Menselijke aanwezigheid kan echter ook een keerzijde hebben, bijvoorbeeld wanneer dit tot verstoring leidt. De negatieve impact van verstoring door mensen op beschermde natuurwaarden kan groot kan zijn en het monitoren van recreatie en haar ecologische gevolgen is daarom van belang.

In het Waddengebied is duurzame recreatie en toerisme het streven: "genieten maar met respect voor de Waddennatuur". Om het evenwicht tussen natuurwaarden en recreatie te behouden of indien nodig bij te sturen is monitoring nodig. Door monitoring kunnen groot- en kleinschalige patronen in tijd en ruimte inzichtelijk gemaakt worden en kunnen (vaar-)recreatierregels aangescherpt worden of juist versoepeld worden, rekening houdend met zowel het beschermen van kwetsbare soorten en gebieden als ook de beleving en benutting door de menselijke gebruikers. Dit draagt bij aan een duurzaam samenspel van mens en natuur in de Waddenzee.

In overleg met de Vereniging Wadvaarders die ambassadeur is van de pleziervaart op het Wad, zijn we tot deze pilot gekomen. Als belangengroep werken ze aan het open houden van de Waddenzee voor de pleziervaart, met oog voor de waddennatuur. Als Rijkswaterstaat, de natuurbeheerder van het wad, willen we graag een begin van een inzicht in het gebruik van de Waddenzee door droogvallende en ankerende schepen die veelal niet met AIS zijn uitgerust. Door het droogvallen of ankeren te registreren helpen jullie Rijkswaterstaat met een beter beheer van het Wad.

2. Installatie Survey123

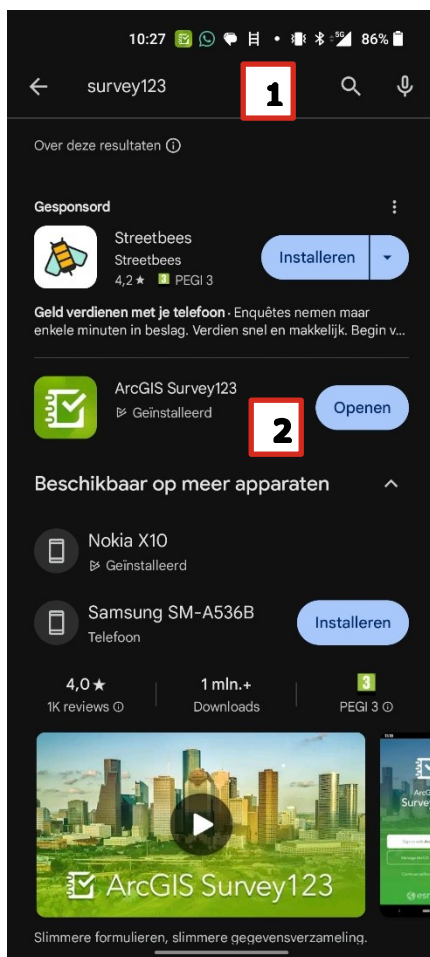
Op de volgende pagina staat uitgelegd hoe de veldapp Survey123 geïnstalleerd moet worden en klaargemaakt voor het eerste gebruik.

Voor uitleg over het invullen van een survey, ga naar hoofdstuk 4.

De URL die nodig is voor de toegang tot de survey is: <https://arcg.is/14000z>

(dit zijn drie hoofdletter O's, geen nullen)

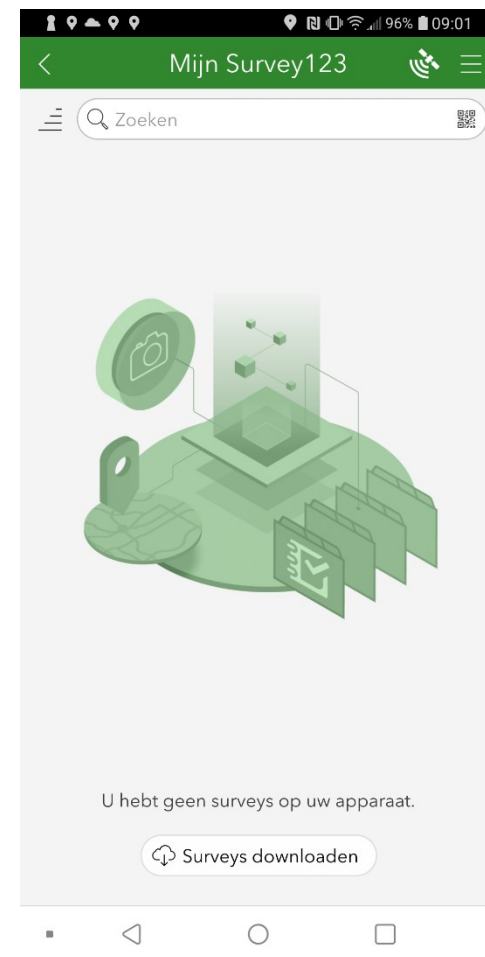
Graag benadrukken we nog dat het invullen van de survey volledig anoniem is. Er wordt alleen een datum, tijd en locatie meegestuurd. Er worden geen persoonsgegevens verzameld, geen IP-adressen.

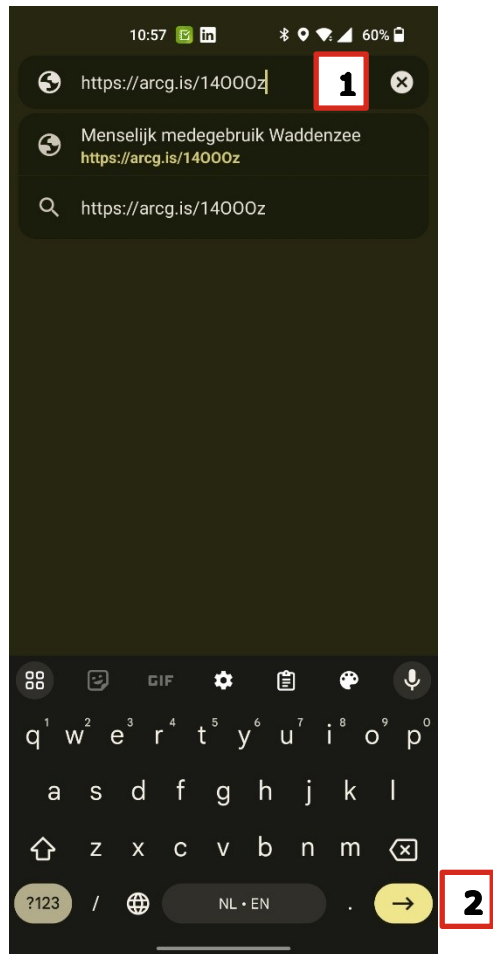
In de Play store (Android) of App-store (Apple), zoek op "survey123". **(1)**
 Installeer ArcGIS Survey123. Druk vervolgens op openen. **(2)**

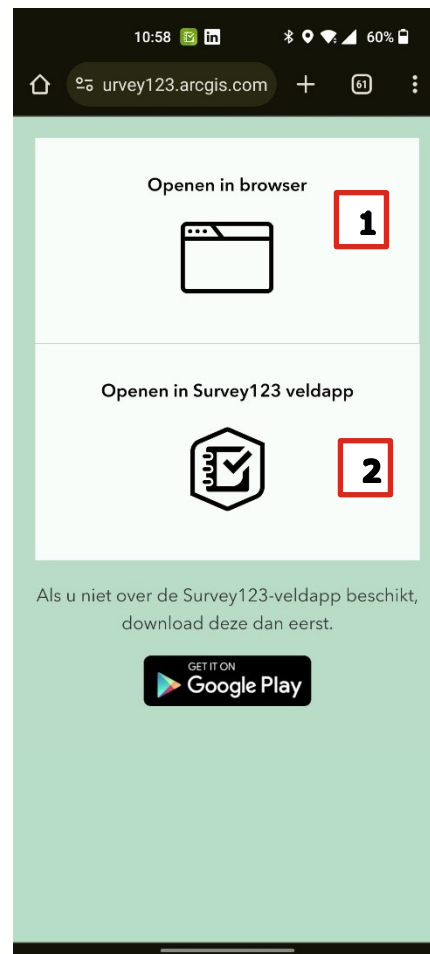
Druk op "Doorgaan zonder aan te melden" **(1)**.

U hebt nog geen surveys open staan.

Ga naar uw browser en vul in de zoekbalk **(1)** de volgende URL in: <https://arcg.is/14000z> (dit zijn drie hoofdletter O's, geen nullen)
Druk op zoeken **(2)**

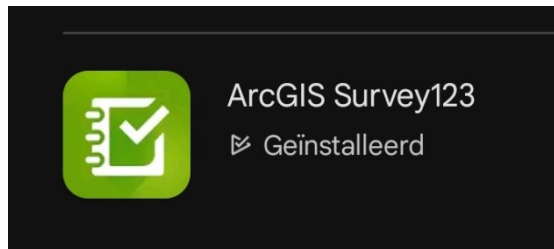

Er wordt nu gevraagd of u deze survey in de browser **(1)** of in de veldapp **(2)** wilt openen. Kies "Openen in Survey123 veldapp" **(2)**.

De eerste survey wordt direct geopend. Deze kan ingevuld worden of afgesloten **(1)**. Dat maakt niet zo veel uit. De survey staat nu voortaan klaar in Survey123.

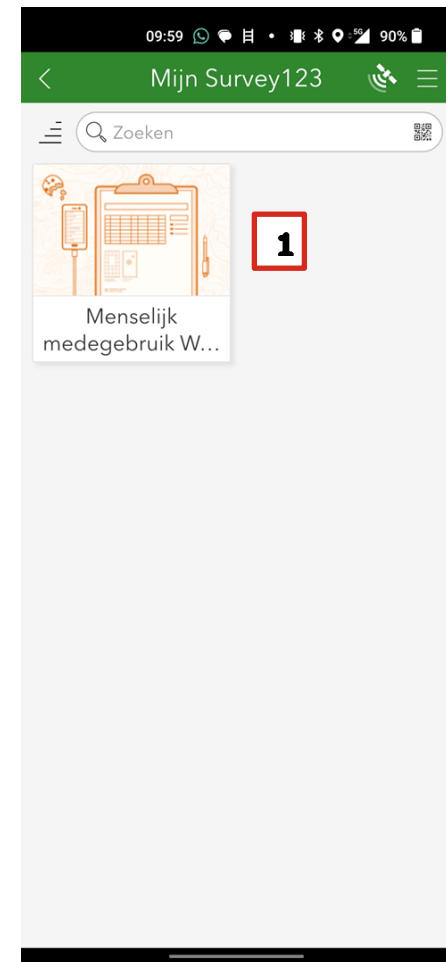
3. Gebruik Survey123

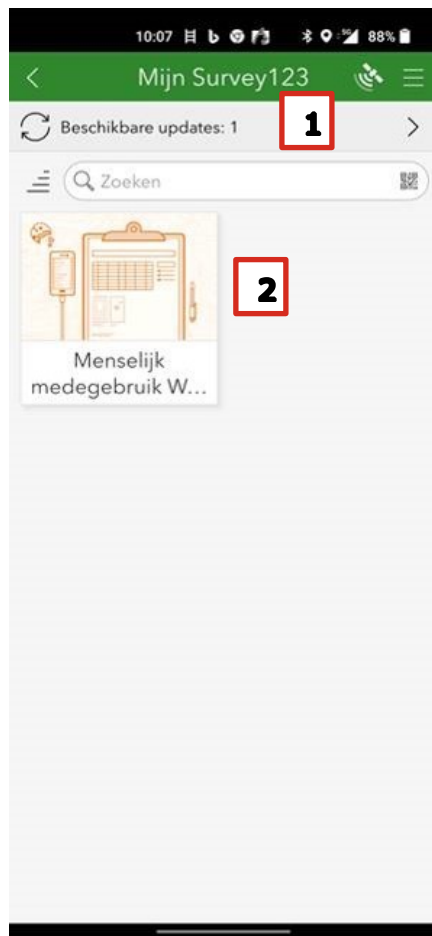
Open "ArcGIS Survey123"

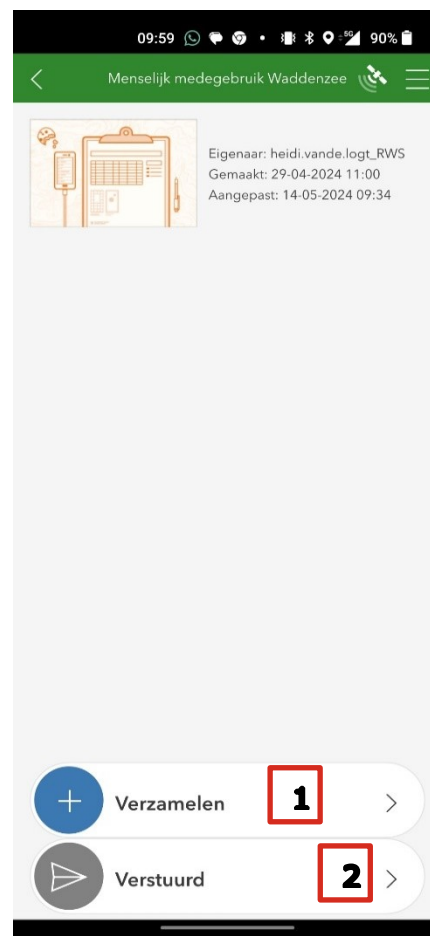
Druk op "Doorgaan zonder aan te melden" (1).

De survey staat klaar.
Druk op de tegel "Menselijk medegebruik" (1).

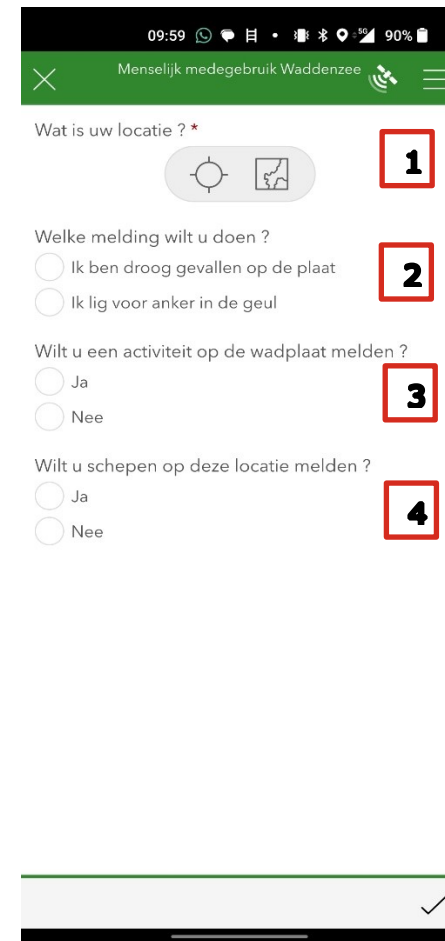
Het kan voorkomen dat er een update is gemaakt voor de survey. Dan staat in de app dat er een "beschikbare update" **(1)** is. Deze kan worden uitgevoerd door er op te klikken.
In alle andere gevallen; druk op de tegel "Menselijk medegebruik" **(2)**.

Onder in het scherm verschijnen twee opties:

Verzamelen **(1)**
Verstuurd **(2)**

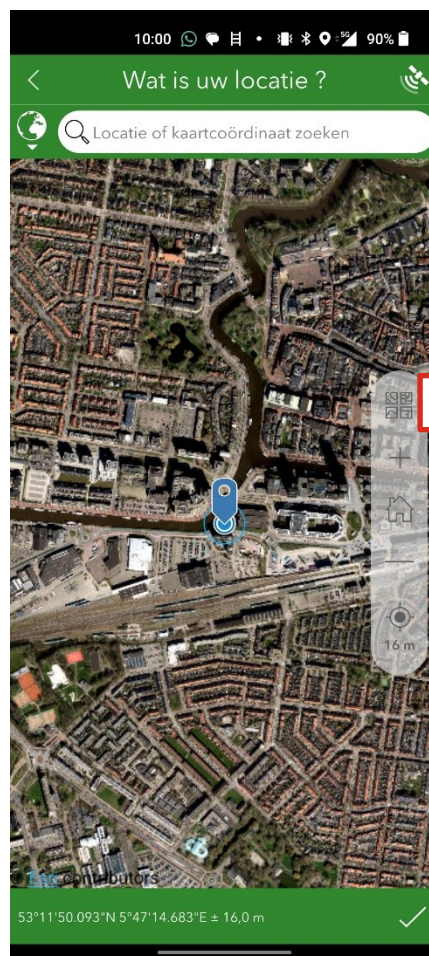
Druk op de knop verzamelen **(1)**

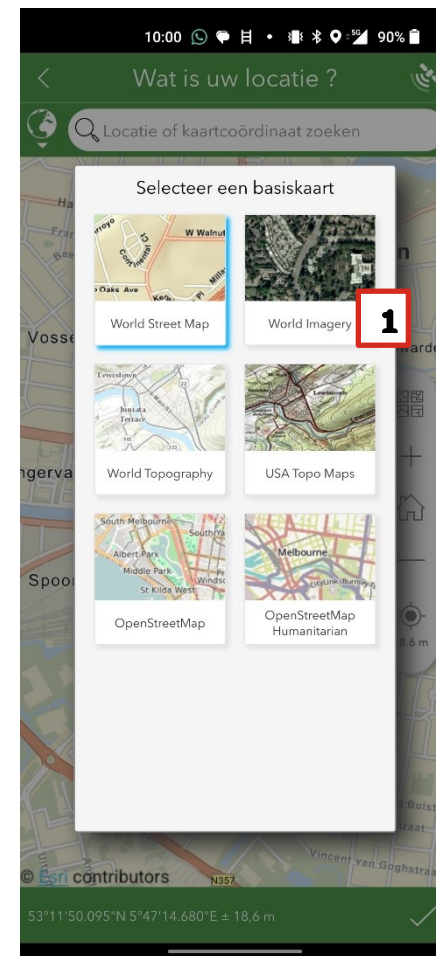
Voor de droogval survey hoeven maar een paar dingen ingevuld te worden:
De locatie van het schip **(1)**.
Of drooggevallen wordt of voor anker gegaan **(2)**.
Of er een activiteit plaatsvindt op het wad **(3)**.
Of er meerdere schepen op deze locatie liggen **(4)**.

Druk de eerste keer dat de survey ingevuld wordt op het kaart symbool **(1)**. Hiermee wordt de grote kaart geopend

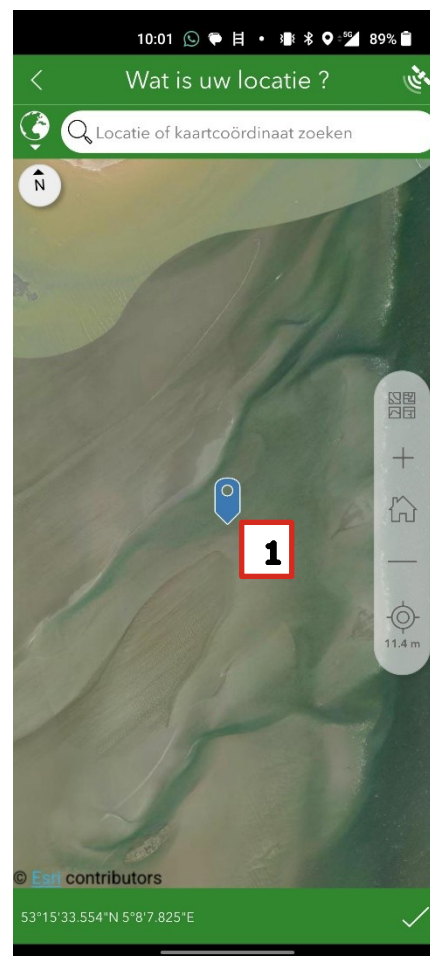
Afhankelijk van de telefoon/tablet word een topokaart of een satellietkaart getoond. Druk op het kaartsymbool **(1)** om van kaarttype te wisselen.

1. Voor een satellietachtergrond, veel handiger op het wad, druk op "World Imagery" **(1)**. Het kaartbeeld verandert naar satelliet.

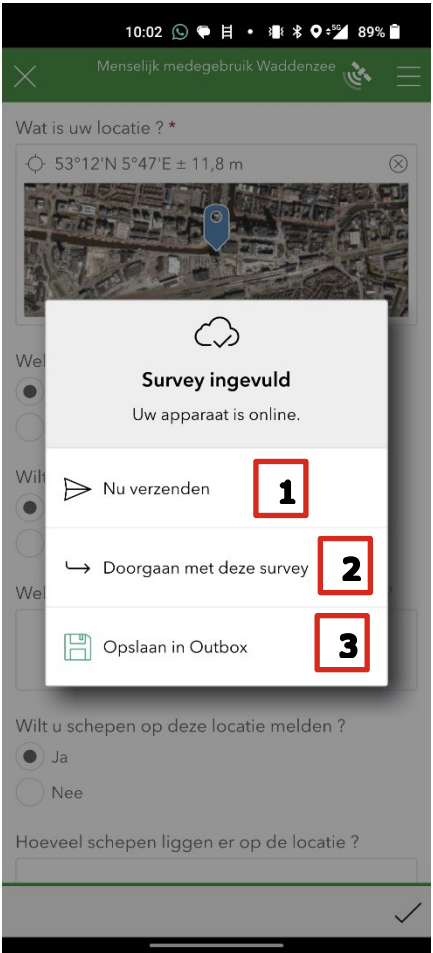
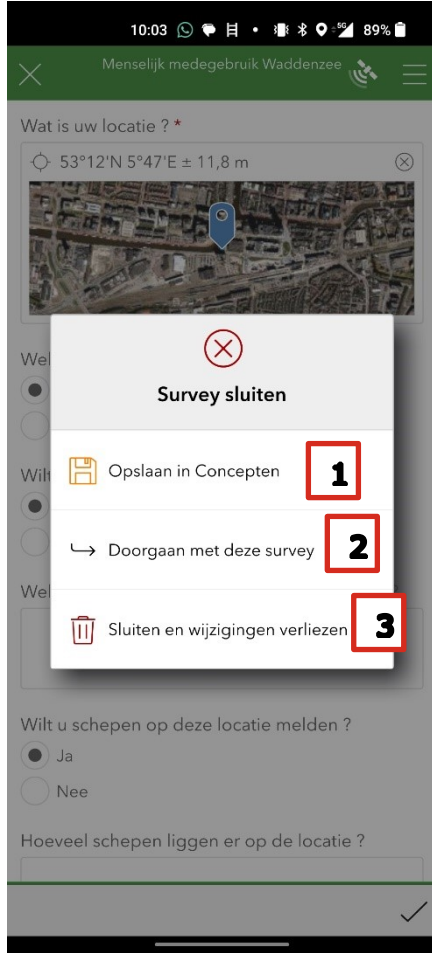
Alles staat klaar, u kunt nu uw eerste survey invullen.
 Selecteer de locatie van het schip direct **(1)** of via de kaart **(2)**.

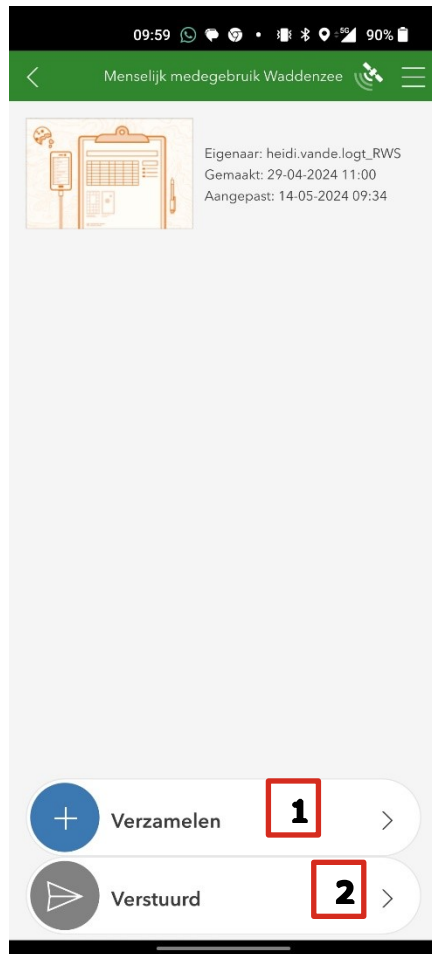

Als de interne GPS niet de juiste positie aangeeft of er later op de dag nog een invoer ingevuld zou willen worden kan er, door de kaart te verslepen tot de blauwe aanwijzer **(1)** op de plek staat waar u zich bevindt, een andere locatie gekozen worden.

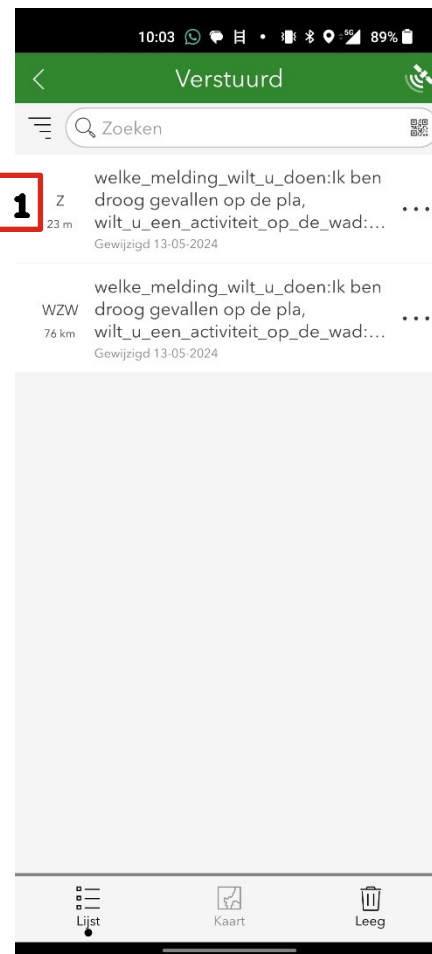

Selecteer of er drooggevallen wordt of voor anker gegaan **(1)**.
 Of er activiteiten plaatsvindt op het wad en wat **(2)**.
 Of er meerdere schepen op deze locatie liggen en hoeveel **(3)**.

 <p>10:02 Menselijk medegebruik Waddenzee</p> <p>Wat is uw locatie ? *</p> <p>53°12'N 5°47'E ± 11,8 m</p> <p>Welke melding wilt u doen ?</p> <p>☒ Ik ben droog gevallen op de plaat</p> <p>☐ Ik lig voor anker in de geul</p> <p>Wilt u een activiteit op de wadplaat melden ?</p> <p>☒ Ja</p> <p>☐ Nee</p> <p>Welke activiteit op de wadplaat wilt u melden?</p> <p>Wilt u schepen op deze locatie melden ?</p> <p>☒ Ja</p> <p>☐ Nee</p> <p>Hoeveel schepen liggen er op de locatie ?</p> <p>✓ 1</p>	 <p>10:02 Menselijk medegebruik Waddenzee</p> <p>Wat is uw locatie ? *</p> <p>53°12'N 5°47'E ± 11,8 m</p> <p>Survey ingevuld</p> <p>Uw apparaat is online.</p> <p>➤ Nu verzenden 1</p> <p>↪ Doorgaan met deze survey 2</p> <p>📁 Opslaan in Outbox 3</p> <p>Wilt u schepen op deze locatie melden ?</p> <p>☒ Ja</p> <p>☐ Nee</p> <p>Hoeveel schepen liggen er op de locatie ?</p> <p>✓</p>	 <p>10:03 Menselijk medegebruik Waddenzee</p> <p>Wat is uw locatie ? *</p> <p>53°12'N 5°47'E ± 11,8 m</p> <p>Survey sluiten</p> <p>📁 Opslaan in Concepten 1</p> <p>↪ Doorgaan met deze survey 2</p> <p>🗑️ Sluiten en wijzigingen verliezen 3</p> <p>Wilt u schepen op deze locatie melden ?</p> <p>☒ Ja</p> <p>☐ Nee</p> <p>Hoeveel schepen liggen er op de locatie ?</p> <p>✓</p>
<p>Wanneer u tevreden bent over de invoer, druk op gereed (1).</p> <p>Om af te sluiten zonder te versturen druk op de X (2).</p>	<p>Na het drukken op het vinkje komen er drie opties: "Nu verzenden" (1); de survey wordt verzonden</p> <p>"Doorgaan" (2); vul de survey aan</p> <p>"Opslaan" (3); niet verzenden, wel opslaan</p>	<p>Na het drukken op het kruisje komen er drie opties: "Opslaan" (1); niet verzenden, wel opslaan</p> <p>"Doorgaan" (2); vul de survey aan</p> <p>"Sluiten" (3); niet verzenden, niet opslaan</p>

Na het verzenden van de survey komt u weer terug in het beginscherm.
 U kunt opnieuw een survey invullen door op de knop "verzamelen" **(1)** te drukken.
 Of verzonden surveys bekijken door op "verstuurd" **(2)** te drukken.

In het "verstuurd" scherm staan de ingezonden surveys.
 Wanneer een survey bekeken wil worden kunt u op de survey drukken **(1)**

Vervolgens kan gekozen worden om bijvoorbeeld te bekijken wat is ingevuld bij de survey door op "Weergeven" **(1)** te drukken.
 Omdat de survey zo kort is raden we aan om de survey niet her te gebruiken.

4. Index

activiteiten	11	Menselijk medegebruik.....	8
afsluiten zonder te versturen	12	Open ArcGIS Survey123.....	8
andere locatie.....	11	Opslaan.....	12
blauwe aanwijzer	11	Sluiten	12
browser	6	update	9
De survey staat klaar.....	6	url	6
Doorgaan	12	veldapp	6
Doorgaan zonder aan te melden.....	5	verstuurd	13
drooggevallen	11	Verstuurd	9
eerste survey invullen	11	verzamelen.....	13
gereed	12	Verzamelen	9
Installeer	5	verzenden	12
interne GPS	11	verzonden surveys	13
kaarttype wisselen.....	10	voor anker gegaan	11
meerdere schepen op deze locatie	11		